

УДК 271.4(477.86)-789.17

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2021.16.15>

НА СЛУЖБІ БОГОВІ, ЦЕРКВІ ТА УКРАЇНІ. ІСТОРІЯ МОНАСТИРЯ ЦАРЯ ХРИСТА ОТЦІВ ВАСИЛІАН В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ

Марія (с. Християна) ГОЛОМІДОВА

*Івано-Франківський богословський університет імені св. Івана Золотоустого,
кафедра богослов'я,
вул. Софрона Мудрого 22, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна,
e-mail: golomidova_marija@ukr.net*

У статті досліджується історія монастиря Царя Христа Провінції Отців Василян Найсвятішого Спасителя в Україні Української Греко-Католицької Церкви у м. Івано-Франківську (раніше м. Станиславів). Зроблено короткий огляд давніх монастирів на теренах Галичини, заснування Василянського Чину Святого Йосафата 1617 року, Добромильську реформу Чину. Досліджено діяльність Василян у м. Станиславові після Добромильської реформи, заснування в місті у 1935 році василянської резиденції та душпастирську діяльність Отців Василян до закриття монастиря 1946 року. Досліджено історію монастиря в радянський період 1946-1989 рр. та після легалізації УГКЦ 1989 р. до наших днів.

Ключові слова: *Василянський Чин Святого Йосафата, Українська Греко-Католицька Церква, УГКЦ, Станиславівська єпархія, Івано-Франківська єпархія, підпілля, Василяни, монастир.*

The article analyses the history of the monastery of the King of Christ of the Province of the Basilian Fathers of the Most Holy Saviour in Ukraine of the Ukrainian Greek Catholic Church in Ivano-Frankivsk city (formerly Stanislaviv city). A brief overview monasteries within the territory of Galicia, the foundation of the Basilian Order of Saint Josaphat in 1617, the Dobromyl Reform of the Order are briefly reflected. The activities of the Basilians in Stanislaviv city after the Dobromyl Reform, the foundation of the Basilian residence in the city in 1935 and the pastoral activities of the Basilian Fathers before the closure of the monastery in 1946 are studied. The history of the monastery in the Soviet period 1946-1989, after the legalization of the UGCC in 1989 to the present day, is covered.

Key words: *Basilian Order of St. Jehoshaphat, Ukrainian Greek Catholic Church, UGCC, Stanislaviv Eparchy, Ivano-Frankivsk Diocese, Basilians, monastery.*

Монастир Царя Христа Отців Василян в м. Івано-Франківську з часу свого заснування у 1935 році став центром релігійного і духовного життя Прикарпаття. Насьогоднішній час ґрунтовне дослідження його історії ще не проводилось і, очевидно, є важливим для історії Василянського Чину Святого Йосафата, історії Української Греко-Католицької Церкви та України.

Історію василіянського монастиря Царя Христа в м. Івано-Франківську досліджували В. Феданків (1975), М. Вуянко (1998), І. Скленар (2012), І. Бондарев та М. Головатий (2015), о. О. Смицнюк (2017), В. Гавалешко (2021). Передумови будівництва церкви Пресвятої Тройці описав В. Феданків в нарисі «Кнігинин-Колонія (Майзлі)»¹. Про Василіян у Станіславові, зведення церкви на Майзлях та стану монастиря на 1945 р. з приходом до міста радянської влади, дослідила історик М. Вуянко у праці «Монастирі Івано-Франківська (Станіславова). Перша половина ХХ ст.». Отець О. Смицнюк у книзі «Храм Царя Христа отців Василіян на Майзлях» коротко висвітлив питання історії церкви Царя Христа, біографію єп. Григорія Балагурака, ЧСВВ. Автор здійснив також цінний опис храму Царя Христа. Незважаючи на те, що ряд авторів висвітлювали тему історії монастиря Царя Христа в Івано-Франківську, ґрунтовного дослідження даної теми ще не було здійснено.

Метою статті є дослідження історії монастиря Царя Христа Отців Василіян в місті Івано-Франківську.

Джерельною базою дослідження стали: Каталоги ЧСВВ (1937-1943)², Шематизм Станіславівської єпархії (1938)³, хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові (1931-1937) з Центрального державного історичного архіву України в м. Львові⁴, відомості і листування про монастирі та відомості про діючі молитовні будинки по Станіславській області 1945–1946 рр. з Державного архіву Івано-Франківської області⁵, Нарис історії Василіянського Чину Св. Йосафата⁶, біографії єп. Григорія Балагурака⁷, ЧСВВ, о. Й. Лучинського, ЧСВВ⁸, о. І. Луба, ЧСВВ⁹, часопис «Місіонар» (1935)¹⁰, газети «Нова Зоря» (1935, 1937, 1997)¹¹,

¹ Феданків В. Кнігинин-Колонія (Майзлі) / Володимир Феданків. Альманах Станіславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станіславова і Станіславівщини. Редактор-упорядник Богдан Кравців. Т. 1. Наукове товариство ім. Шевченка. Український архів, том XXVIII. Нью-Йорк-Торонто-Мюнхен, 1975. С. 700-710.

² Catalogus Ordinis Basiliani S-ti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1937. – Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1937. 53 s.; Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1938 LV. Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1938. 58 s.; Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris ineunte anno 1939 LVI. Leopoldis, 1939. Typographia PP. Basilianorum in Zhovkva. 56 s.; Catalogus Ordinis Sancti Basilii Magni Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris 1940-1941. Leopoldis, 1943. 31 s.

³ Шематизм всього клиру греко-католицької Єпархії Станіславівської на рік Божий 1938 р. Станіславів, 1938. 216 с.

⁴ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. 220 арк.

⁵ Відомості про діючі молитовні будинки релігійних культів по Станіславській області 1944–1945 рр., 18 арк. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-388 оп. 2. Спр. 30; Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць греко- і римо-католицької церкви по Станіславській області 1945–1946 рр., 66 арк. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-388 оп. 2. Спр. 31.

⁶ Нарис історії Василіянського Чину Святого Йосафата (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Рим: Вид-во ОО.Василіян, 1992. 640 с.

⁷ Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ, як приклад незламності і вірності УГКЦ в часі підпілля / с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Авраамічні релігії в Україні в процесі стабілізації міжконфесійних і міжнаціональних відносин: матеріали наук. конф., м. Галич, 29-30 жовтня 2020 р. Редкол.: В. Костишин та ін. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2020. С. 304-324.

⁸ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ /о. Єронім Грім, ЧСВВ. Місіонар*, квітень 2012. №4 (232). С. 24-25.

⁹ Грім Є. *Він чувся зобов'язаним і в силі /о. Єронім Грім, ЧСВВ. Місіонар*, травень 2012. №5 (233). С. 24-26.

¹⁰ Нова церква в Княгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень 1935. С. 1.

¹¹ Отці Василіяни в Станіславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря». 3 листопада 1935. Ч. 84. С. 5; ОО. Василіяни в Станіславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря». 28 січня 1937. Ч. 6 (1006). С. 7; Українка. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7; Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.

«Правда» (1936)¹² і «Діло» (1935)¹³, свідчення о. Н. Гуралюка, ЧСВВ¹⁴, М. Коцар¹⁵, Р. Кизимовича¹⁶.

Проведене дослідження носить міждисциплінарний характер, оскільки торкається наукових напрямків історії Церкви, богослів'я, релігієзнавства, історичної персоналітики. При виборі методології в статті використано принцип наукової об'єктивності й історизму, системний та пізнавальний. У роботі використовувались загальнонаукові методи аналізу й синтезу, історико-критичний, перехресного допиту, проблемно-хронологічний, просографічний, мікроісторичний, усної історії.

Перші монастирі на території Галичини були засновані і поширилися, на думку істориків, раніше, ніж на Київських землях¹⁷. Вважають, що християнське вчення на Галицьку землю несли монахи, які засновували монастирі і «наповняли їх місцевими покликаннями», щоби продовжувати їхню працю¹⁸. Отець Роман Лукань, ЧСВВ подав списки 64 монастирів в Станіславській єпархії¹⁹. Історик Марія Вуянко дослідила, що в XII-XVIII ст. на території Івано-Франківської області налічувалося близько 135 монастирів²⁰. Протягом 800 р. монастирі в Галичині були незалежні одні від одних і їх об'єднання почалося після Берестейської унії з Римом²¹.

Василіянський Чин повстав в Київській митрополії у 1617 р. на землях нинішньої Литви і Білорусі. Митрополит Йосиф Рутський і святий Йосафат Кунцевич надали Чиніві «організованої форми, на зразок західних Чинів». Основою Чину «були східні монастирі, що повставали на Русі від початків християнства»²².

В околицях м. Станіславова в історичних документах згадуються чернечі обителі в с. Загвізді (чоловічий і жіночий монастир)²³, Чернієві²⁴, Угринові (XVII ст.)²⁵ та жіночий монастир у Станіславові 1782 р.²⁶. Чоловічий монастир в Загвізді в документах відомий від 1724-1744 р.²⁷ Першою писемною згадкою

¹² На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936. Ч. 39. С. 4; Реколекції в Ляцкім Шляхецькім. Правда. 15 березня 1936. Ч. 11. С. 1.

¹³ ОО. Василяни перебирають церкву Св. Тройці у Станіславові. «Діло» Ч. 256. Четвер 26 вересня 1935. С. 3.

¹⁴ Свідчення о. Никодима Гуралюка, ЧСВВ. м. Івано-Франківськ. Запис 28.09.2021. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁵ Спогади п. Марії Коцар, 1931 р. нар., м. Івано-Франківськ, 14 квітня 2019 р. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁶ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁷ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ / о. Ісидор Патрило, ЧСВВ. Нарис історії Василянського Чину Святого Йосафата (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Рим: Вид-во ОО. Василян, 1992. С. 301.

¹⁸ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 302.

¹⁹ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 303.

²⁰ Вуянко М. Топоніміка як джерело вивчення історичної топографії середньовічних монастирів та церков Прикарпаття. Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ. № 10. 2004. С. 41.

²¹ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 304.

²² Нарис історії Василянського Чину Святого Йосафата. С. 5.

²³ Лукань Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії / о. Роман Лукань, ЧСВВ. URL: www.bazylianie.pl. П. 44, П. 45.

²⁴ Вуянко М. Топоніміка як джерело вивчення історичної топографії середньовічних монастирів... С. 33.

²⁵ Лукань Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії.. П. 49.

²⁶ Лукань Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії.. П. 47.

²⁷ Лукань Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії. П.

про Загвздя з монастирем є 1394 р.²⁸ Від 1741 р. в Загвзді Василяни провадили курс богослов'я для світських священників. Навчав їх о. Василь Слюзикович, ЧСВВ²⁹. Єпархіяльні семінаристи в монастирі приготувалися до священства³⁰. Монастир приєднався до Чину у 1743 р. і належав до Львівської єпархії. Після 1748 р. перестав існувати³¹, так як був приєднаний до Погінського монастиря³².

Після поділу Польщі 1772 р., на Тороканській капітулі 1780 р. Василянський Чин поділено на чотири Провінції: Білоруську, Литовську, Польську та Галицьку³³. Галицька Провінція Найсвятішого Спасителя внаслідок реформи імператора

Йосифа II зменшилася до 14 монастирів³⁴. Добромильська реформа Василянського Чину (1882-1904) піднесла Чин й «натхнула його новим життєвим духом – на шляху до світлих завдань, які йому призначило Боже Провидіння»³⁵. Василянські монастирі від часу їх повстання на українських землях завжди були тісно пов'язані з історією й традиціями свого народу³⁶. З часу утворення Станіславівської єпархії УГКЦ 1885 р., Станіславів поступово стає осередком релігійного життя і важлива роль в цьому належить Василянському Чині. Задля збереження католицької віри, відновлення релігійного життя народу та ознайомлення їх з основними правдами віри були дуже популярними місії та реколекції, які провадили Василяни. У Станіславові 7-11 листопада 1896 р. відбулась місія Василян, яку провадили о. Андрей Шептицький, ЧСВВ, о. Мелетій Лончина, ЧСВВ і о. Маркіян Шкірпан, ЧСВВ³⁷.

Реколекції у 1900-1937 рр. у Станіславові провадили: 9.01.1900 – о. Мурій, ЧСВВ³⁸; 1904 – о. М. Міхняк, ЧСВВ, о. М. Повх, ЧСВВ³⁹; 9.09.1905 (ординаріат), 22.11.1905 (жінки)⁴⁰, 2-6.01.1906 та 7-13.10 (ординаріат) – о. Н. Веселий, ЧСВВ⁴¹; 1908 (іереї, катехити, СС. Василянки, карний заклад), 1909 - (ординаріат), 1910 (іереї), 1912 (Катедра і Духовна семінарія), 1925 (СС. Василянки) – о. М. Повх, ЧСВВ⁴²; 16.12.1919 – о. Р. Лиско, ЧСВВ (Сестри Василянки)⁴³; 3.04.1922 – о. С. Решетило, ЧСВВ (семінарія СС. Василянок)⁴⁴; 5.04.1924 – о. А. Партика, ЧСВВ⁴⁵; 18-26.08.1924 (Се Василянки), 5-10.11.1924

²⁸ Вуянко М. По монастирищах Івано-Франківської області. [Монастирища - зниклі монастирі](http://www.zamky.com.ua/monastyrysc.htm). URL: www.zamky.com.ua/monastyrysc.htm; 625-річчя Загвздя поблизу Івано-Франківська відзначили ... URL: <https://galychyna.if.ua › analytic › 625-richchya-zagviz...>

²⁹ Лукаць Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії. П. 44.

³⁰ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 242.

³¹ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 195.

³² Лукаць Р. Монастирі в давній Станіславській (Івано-Франківській) єпархії. П. 44.

³³ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 312.

³⁴ Правила Василянського Чину Святого Йосафата. 2018. С. 26.

³⁵ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 322.

³⁶ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... Буклет.

³⁷ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину та проведення реколекцій у церквах, 1883- 1938 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 74. П. 184. Арк. 54 зв.

³⁸ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 80 зв.

³⁹ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 77.

⁴⁰ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 80 зв.

⁴¹ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 80 зв.

⁴² Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 77.

⁴³ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... Арк. 81.

⁴⁴ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... П. 184. Арк. 81 зв.

⁴⁵ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... П. 184. Арк. 81 зв.

(новички)⁴⁶, 8.04.1925 (семінарія СС. Василяннок)⁴⁷ – о. М. Пелех, ЧСВВ; 1927 – о. Мальчинський, ЧСВВ (СС. Василянки)⁴⁸; 10-18.04.1927 (інтелігенція в Катедрі) – о. Теодозій Галушинський, ЧСВВ⁴⁹, (учительська семінарія) о. Й. Маркевич, ЧСВВ⁵⁰; 1929 (жіноча семінарія СС. Василяннок і ординаріат) – о. П. Мартинюк, ЧСВВ⁵¹; 1929 – о. Т. Галушинський, ЧСВВ (СС. Службниці); 1929 – о. А. Партика, ЧСВВ (СС. Василянки); 1929 – о. Й. Маркевич, ЧСВВ (ієреї); 1929 о. Й. Лабай, ЧСВВ (закриті для учнів), о. В. Каменецький, ЧСВВ (закриті для учениць)⁵²; 13-18.12.1929 – о. А. Партика, ЧСВВ (богослови); вересень 1931 р. – о. А. Трух, ЧСВВ (ієреї)⁵³; грудень 1931 р. – о. Й. Скрутень, ЧСВВ (8-денні для богословів)⁵⁴; квітень 1932 р. – о. Й. Лучинський, ЧСВВ⁵⁵; серпень 1932 р. – о. Пелех, ЧСВВ (СС. Службниці)⁵⁶; вересень 1932 р. – о. Й. Лучинський, ЧСВВ (ієреї)⁵⁷, о. Я. Сеньківський, ЧСВВ (ієреї)⁵⁸; грудень 1932 р. – о. Я. Сеньківський (5-денні в Духовній семінарії)⁵⁹; квітень 1935 р. – о. К. Полішко, ЧСВВ (в Катедрі і для шкіл СС. Василяннок)⁶⁰; червень 1935 р. – о. І. Назарко, ЧСВВ (закриті ученицям середніх шкіл)⁶¹; липень 1935 р. – о. І. Назарко, ЧСВВ (5-денні для СС. Службниць)⁶²; 21-25.06.1936 – о. Я. Сеньківський, ЧСВВ (закриті для дівчат), о. Й. Камінський, ЧСВВ (закриті для хлопців)⁶³; квітень 1937 р. – о. І. Назарко, ЧСВВ (церква ЦаряХриста, чоловіча гімназія)⁶⁴, о. Я. Сеньківський, ЧСВВ (Катедра)⁶⁵; липень 1937 р. – о. Й. Скрутень, ЧСВВ (СС. Службниці), о. А. Мартинюк, ЧСВВ (СС. Службниці)⁶⁶. За словами Протоархимандрита о. Ісидора Патрило, ЧСВВ, «Василяни, хоча й вийняті з-під юрисдикції єпископів, завжди були на послугах своєї ієрархії, як тільки вона цього потребувала і коли це було для них можливе»⁶⁷. Після Добромільської реформи Чин приготував і дав Церкві 32 єпископів, – між якими, на даний час, четверо митрополитів і одного архієпископа. Станиславівськими єпископами з часу заснування у 1885 р. єпархії стало шестеро Василян. У 1899 р. Станиславівським єпископом УГКЦ став нині Праведний Митрополит Андрей Шептицький, ЧСВВ (20.09.1899-17.12.1900). Підпільними

⁴⁶ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 81 зв.

⁴⁷ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 82.

⁴⁸ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 89 зв.

⁴⁹ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 66 зв., Арк. 88.

⁵⁰ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 66 зв.

⁵¹ Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 100 зв.

⁵² Розпорядження, заяви, листи та ін. документи про місійну пропаганду Чину... . Арк. 101 зв.

⁵³ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 5.

⁵⁴ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 22.

⁵⁵ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 31.

⁵⁶ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 40.

⁵⁷ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 42 зв.

⁵⁸ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 42 зв.

⁵⁹ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 47.

⁶⁰ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 88 зв.

⁶¹ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 94 зв.

⁶² Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 98.

⁶³ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 13.

⁶⁴ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 174.

⁶⁵ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 175.

⁶⁶ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 194 зв.

⁶⁷ Патрило І. На порозі другого сторіччя оновлення Василянського Чину Святого Йосафата. С. 39.

єпископами Станиславівської єпархії УГКЦ (1946-1989) були: єпископ Григорій Балагурак, ЧСВВ (23.05.1945-15.10.1949), єпископ Софрон Дмитерко, ЧСВВ (30.11.1968-1989), єпископ-помічник Яків Тимчук, ЧСВВ (1976-20.12.1988), єпископ-помічник Іриней Білик, ЧСВВ (15.08.1989-1990). Після офіційної легалізації УГКЦ єпископами Івано-Франківської єпархії були: єп. Софрон Дмитерко, ЧСВВ (1990-22.12.1997), єпископ-помічник Іриней Білик, ЧСВВ (1990-1994), єп. Софрон Мудрий, ЧСВВ (22.12.1997-02.06.2005).

У Станиславові (Івано-Франківську) народилися: єп. Григорій Балагурак, ЧСВВ (05.07.1909-11.10.1965), Станиславівський єпископ (1945-1949); єп. Дмитро Григорак, ЧСВВ (01.01.1956), єпископ Бучацький. В с. Княгинині (район м. Івано-Франківська) народилися: о. Діонізій Ткачук, ЧСВВ (09.11.1867-24.01.1944), Архимандрит ЧСВВ (1931-1944); о. Мирон Калинець, ЧСВВ (13.04.1899-02.06.1944), ігумен Ужгородського монастиря ЧСВВ (1932-1944)⁶⁸; бр. Єронім Ткачук, ЧСВВ (+04.11.1966)⁶⁹, бр. Євсевій Рипан, ЧСВВ (30.04.1901-08.05.1925)⁷⁰; о. Ювеналій Когутяк, ЧСВВ (14.08.1905-22.06.1974)⁷¹.

Протоархимандрит о. І. Патрило, ЧСВВ, писав, що «Для своєї Ієрархії багато Василян трудилося: і до сьогодні трудиться в тих Духовних семінаріях, які були віддані їхньому прововоді чи в яких вони навчали або були духовними провідниками»⁷². Станиславівську семінарію Василяни провадили в 1907-1915⁷³ та 1990-2001 рр. У 1907 р. Станиславівський єпископ нині бл. свщмуч. Г. Хомишин заснував у Станиславові Духовну семінарію. Першим її ректором став о. Єремія Ломницький, ЧСВВ (1860-1916), у 1915 р. арештований царською владою і засланий в Росію, де і помер 1916 р. **5 квітня 2009** р. в Івано-Франківську розпочався його **беатифікаційний процес**⁷⁴. В семінарії ректора коротко заступав професор о. Адріян Давида, ЧСВВ⁷⁵. Викладав в семінарії і майбутній перемишльський єпископ, нині бл. свщмуч. Йосафат Коциловський, ЧСВВ (1876-1947), професор догматичного богослов'я та віце-ректор семінарії, 6 жовтня 1911 р. вступив до ЧСВВ⁷⁶. Викладачем семінарії був і отець д-р Теодозій Галушинський, ЧСВВ (1880-1952), викладав в семінарії Святе Письмо Старого Завіту, був префектом семінарії⁷⁷, у 1908 р. вступив до ЧСВВ, майбутній Протоархимандрит Чину⁷⁸. Зі спогадів д-ра Івана Волянського, професорський склад Духовної семінарії відповідав бажанням владики

⁶⁸ Решетило С. Кितिця на домовину в'язня-мученика. Життя о. Мирона Мар'яна Калинця, ЧСВВ (1899-1944). Кромериж, 15.12.1944 / о. Степан Решетило, ЧСВВ. «Світло». Квітень 1982. С. 146-147.

⁶⁹ Листопад - osbm.info. URL: <https://osbm.info> > lystopad-2

⁷⁰ Євсевій Рипан, ЧСВВ. Записки Чину Св. Василя Великого. Т. І. Жовква, 1924. С. 304.

⁷¹ Особова справа Когутяка Юрія. Центральний державний історичний архів України у м. Львові. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 705; Червень - osbm.info URL: <http://osbm.info> > cherven

⁷² Патрило І. На порозі другого сторіччя оновлення Василянського Чину Святого Йосафата. С. 39.

⁷³ Патрило І. На порозі другого сторіччя оновлення Василянського Чину Святого Йосафата. С. 39.

⁷⁴ Ломницький Єремія Іван - Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> > wiki > Ломницький_Єремія_...

⁷⁵ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 346.

⁷⁶ Слуга Божий єпископ Йосафат Коциловський ЧСВВ. URL: <https://www.osbm.org.ua> > publikatsiyi > istoriya

⁷⁷ Ієромонах Теодосій Тит Галушинський, ЧСВВ як приклад ...URL: <https://osbm.in.ua> > news > publish > iyeromonakh-teo...

⁷⁸ Теодосій Тит Галушинський - Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> > wiki > Теодосій_Тит_Галу...

Григорія Хомишина і сповнилося його бажання «запевнити собі поміч Отців Василіян, які мали в нього велике довір'я та симпатію»⁷⁹.

Отець Ісидор Луб, ЧСВВ з 1936 р. був духівником у єпархіяльній Малій семінарії, сповідником у Сестер Василіянок, Сестер Служебниць, у Малій та Великій семінарії, членом церковного подружнього трибуналу, провадив реколекції. У 1937 р. став заступником професора богослов'я, а 1938 р. іменований професором богослов'я в Духовній семінарії. Викладав історію спасіння, археологію, вступ та екзегезу Старого Завіту, герменевтику, єврейську та старослов'янську мови, був редактором богословського тримісячника «Добрий Пастир», співробітником у «Записках ЧСВВ»⁸⁰. У 1990-1994 рр. ректором семінарії став єп. Іриней Білик, ЧСВВ. У 1994-2000 рр. – єп. Софрон Мудрий, ЧСВВ. У 2000-2001 рр. – о. Теодозій Янків, ЧСВВ⁸¹.

Завдяки старанням та фундації єп. Григорія Хомишина 1935 р. у Станиславові було відкрито нову і велику василіянську резиденцію, до якої долучили парафію на Майзлях, яка до війни дуже добре розвивалась⁸².

З розбудовою австрійським урядом в монархії залізничної мережі у ХІХ ст., в Станиславові будували залізничну станцію і до міста стали прибувати залізничні урядовці й фахівці, переважно німці, італійці⁸³, а також українці й поляки, які працювали при будівництві шляху і при залізниці⁸⁴. Вони селились в районі міста, який отримав назву Княгинин-Колонія (Майзлі). Для українців з Майзлів донайближчої катедральної церкви було 3-4 кілометри⁸⁵. У 1924 р. на Майзлях для римо-католиків було побудовано костел св. Йосифа, німці-лютерани мали свій храм.

Відсутність греко-католицької церкви на Майзлях у 1920-х роках, важкі матеріальні умови проживання, безробіття серед молоді та мішані родини були причиною переходу частини українців з греко-католицького обряду на римо-католицький, «що польський уряд використовував як одночасний перехід до польської національності»⁸⁶. Управа читальні «Просвіти» на Майзлях вирішила побудувати для українців церкву⁸⁷. Товариство «Руська Захоронка» під будову храму подарувало свою площу. Восени 1924 р. під проводом пароха катедральної церкви о.Івана Гордієвського відбулися загальні збори парафіян, на яких було створено Комітет для побудови церкви, до складу якого увійшло 36 осіб. Результатом праці комітету була зведена через десять років на Майзлях церква Пресвятої Тройці⁸⁸.

⁷⁹ Мельничук П. Владика Григорій Хомишин – патріот-місіонер-мученик. С. 281.

⁸⁰ Catalogus, 1937. S. 22; Грім Є. [Він чувся зобов'язаним і в силі](#). С. 24-25.

⁸¹ Історія – Івано-Франківська Духовна Семінарія. URL: <https://ifds.org.ua> > istoriia

⁸² Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ. С. 360.

⁸³ Станиславів-місто /Альманах Станиславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Ред. упорядник: Микола Климишин. Наукове товариство ім. Шевченка. Український архів, том ХХІХ. Видання Центрального комітету Станиславівщини. Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто, 1985. Т. II. С. 27.

⁸⁴ Феданків В. Книгинин-Колонія (Майзлі). / Альманах Станиславівської землі. Т. I. С. 700.

⁸⁵ На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936 р. Ч. 39. С. 4.

⁸⁶ Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.

⁸⁷ Феданків В. Книгинин-Колонія (Майзлі) / Альманах Станиславівської землі. Т. I. С. 707-708.

⁸⁸ На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936 р. Ч. 39. С. 4.

Зі спогадів о. Петра Мельничука, на спорудження храму в єпархії було «зроблено збірки по парохіях і при різних нагодах», якими займався о. Юліян Вальницький⁸⁹. Щоб отримати кошти на зведення церкви, за рішенням Управи «Просвіти» на Майзлях заснували кооператив харчових продуктів⁹⁰. Ще на початку 1930-х років, як пише історик о. Єронім Грім, ЧСВВ, єп. Г. Хомишин фундаменти майбутньої церкви передав Василям, і о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ вже тоді, як передбачений парох, прибирав кошти на її будівництво⁹¹. Наріжний камінь під побудову церкви Пресвятої Тройці урочисто було закладено 3 жовтня 1926 р.⁹². Під час ремонтних робіт у храмі Царя Христа у 1990-х рр. були віднайдені документи, з яких стало відомо, що саме 5 жовтня 1930 р. було закінчене будівництво й урочисто посвячені та закладені купольні хрести нового храму. Хрести посвятив єп. Іван Лятишевський в асисті духовенства. Цим обрядом було завершено більшу частину будови церкви Пресвятої Тройці. При спорудженні церкви брав участь Комітет: о. Дмитро Стек, президент Комітету, І. Коваль, голова, о. Ю. Вальницький, В. Кебузінський, касир, А. Когут, секретар. Члени Комітету: С. Снігурович, А. Марцінковський, Н. Білянський, Сенькова, Савак, Курилякова, Марцінковська, Дорошова, В. Крайківський, А. Жуковський, Сепанюк, Рибак, І. Сидор.

План церкви виконав львівський архітектор Олександр Лушпинський. Технічний нагляд за будівництвом здійснював станіславський архітектор Станіслав Треля. Будівельні роботи (мулярські) виконував Михайло Грицак, бляхарні – Северин Снігурович, теслярські – Козакевич і Демчишин.

Будову виконано на кошти правлячого єп. Кир Григорія Хомишина та пожертвувірних м. Станіслава і єпархії⁹³. Наглядав за роботами ректор Духовної семінарії о. д-р Авксентій Бойчук. Церква Пресвятої Тройці побудована у візантійському стилі із п'ятьма куполами на зразок Софійського собору⁹⁴. Внутрішні роботи у храмі тривали до 1935 р., незважаючи на це, у храмі відправлялися Служби Божі⁹⁵.

Єпископ Григорій Хомишин покладав великі надії на монаший стан і на ЧСВВ, щоби відвернути «духовний розклад» частини українців і задля духовного відродження українського народу⁹⁶. Він писав: «В основному звертаюсь до Чину отців Василян з тією сильною надією і з тим глибоким переконанням, що той Чин добре розуміє своє становище і високе завдання у нашій Церкві і народі, і що він це завдання сповнить цілковито за бажанням Христа Спасителя»⁹⁷.

⁸⁹ Мельничук П. Владика Григорій Хомишин – патріот-місіонер-мученик. С. 221-222.

⁹⁰ Феданків В. Книгинин-Колонія (Майзлі) / Альманах Станіславської землі. С. 707-708.

⁹¹ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ*. С. 24.

⁹² Бондарев. І. Голоматий М. Слідами старого Станіслава. Церква отців Василян / Іван Бондарев, Михайло Головатий. Репортер. 03.07.2015. URL: <https://report.if.ua > uncategorized > slidamy-starogo-st>

⁹³ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

⁹⁴ Станіслав-місто / Альманах Станіславської землі. Т. II. С. 30.

⁹⁵ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

⁹⁶ Хомишин Г. Українська проблема. / Єпископ Григорій Хомишин. Упорядн. І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Фундація «Свята Унія» імені Блаж. Свщмч. Григорія Хомишина, 2019. С. 126.

⁹⁷ Хомишин Г. Українська проблема. С. 125-126.

У 1935 р. зі Львова на настоятеля новозаснованої василіянської резиденції в Станиславові був переведений о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ⁹⁸ і офіційно назначений 1 листопада 1935 р. парохом в церкві на Майзлях⁹⁹.

3 листопада 1935 р. відбулось урочисте посвячення церкви Пресвятої Тройці¹⁰⁰. На будову церкви було витрачено понад 600.000 золотих. Часопис «Місіонар» в тих днях писав: «Правдиво княжий дар» на церкву зложив Їх Ексцеленція Кир Григорій Хомишин – 170.000 золотих... Багато праці вложила також Єпископська капітула, головно ж Всесвітліший отець ректор і канонік, о. Авксентій Бойчук¹⁰¹. Присутніми на урочистому посвяченні храму Пресвятої Тройці були Кир Йосафат Коциловський, ЧСВВ, Перемишльський єпископ, президент Карпатської України о. д-р Августин Волошин, папський легат, правлячий єпископ Кир Григорій Хомишин, його помічник Кир Іван Лятишевський та отці Чину Святого Василя Великого¹⁰².

Першу урочисту співану Службу Божу у храмі відслужив парох катедральної церкви о. Іван Луцик з асистую. Дияконували на Службі Божій професор о. Юліян Вальницький і о. Мелетій Камінський, ЧСВВ. Проповідь виголосив о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ. Співав хор катедральної церкви. На урочистостях була присутня церковна процесія із сусіднього с. Угорники з парохом о. Михайлом Ганушевським¹⁰³. В церкві зразу зорганізувалися два хори дяків, організовано дитячий хор, який співавпісні в часі Служби Божої, став засновуватись хор молоді¹⁰⁴. «Люди пригорнулися до свого нового Божого храму цілим серцем»¹⁰⁵, «дуже тішилися і навіть плакали з радості, що діждалися Отців Василян і церковних богослужень»¹⁰⁶, писав «Місіонар». Будова церкви була завершена, але в середині святині потрібно було ще все упорядковувати і «тут знову показалася велика жертвенність людей. Вже зараз своїми жертвами справили прекрасний фелон, вічну лямпу, пушку на Найсвятіші Тайни»¹⁰⁷, церковні фани¹⁰⁸, віддавали до храму дорогі дивани, образи, квіти, тощо¹⁰⁹. Ігумен о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ, о. Мелетій Камінський, ЧСВВ та брат з Погінського монастиря¹¹⁰ замешкали в орендованому будинку біля церкви¹¹¹.

За даними Шематизму на 1938 рік із зведенням церкви Пресвятої Тройці (ЦаряХриста) у Станиславові стало три греко-католицькі парохії. До парохії при церкві Царя Христа, яку провадили Василяни, належало 3006 греко-

⁹⁸ Грім С. Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ. С. 24.

⁹⁹ Книга обліку священників Станіславівської єпархії. Державний Архів Івано-Франківської області (ДАІФО). Ф. 504. Оп. 1. Спр. 330«Г». Т. VI. С. 106.

¹⁰⁰ З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7.

¹⁰¹ Нова церква в Книгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень 1935. С. 1.

¹⁰² Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... .Буклет.

¹⁰³ З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7.

¹⁰⁴ Нова церква в Книгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень 1935. С. 1.

¹⁰⁵ Нова церква в Книгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень 1935. С. 1.

¹⁰⁶ З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7.

¹⁰⁷ Нова церква в Книгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень 1935. С. 1.

¹⁰⁸ Спогади п. Марії Коцар, 1931 р. нар., м. Івано-Франківськ, 14 квітня 2019 р. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁰⁹ З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7.

¹¹⁰ Отці Василяни в Станіславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 84. 3 листопада 1935. С. 5.

¹¹¹ ОО. Василяни перебирають церкву Св. Тройці у Станіславові. «Діло» Ч. 256. Четвер 26 вересня 1935. С. 3.

католиків. Завідателем був о. Й. Лучинський, ЧСВВ, а сотрудником – о. Г. Балагурак, ЧСВВ. Всього в Станиславові і на передмістях було 15928 греко-католиків¹¹².

Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ на парафії заснував і був провідником Третього Чину¹¹³, Апостольства Молитви і Євхаристійного Лицарства (90 членів)¹¹⁴, зорганізував Марійську Дружину і хор «Трембіта»¹¹⁵, був сповідником в Духовній семінарії, у СС. Службниць і СС. Василянках у Станиславові та у СС. Мироносиць в Богородчанах, провадив місії та реколекції¹¹⁶, організував прощі до духовних українських святих¹¹⁷. Був диригентом мішаного хору «Трембіта»¹¹⁸, який був прикрасою всіх церковних відправ¹¹⁹. Зі спогадів п. Ірини Креховецької, о. Йосиф прицеркві «згуртував бідних дівчат, завданням яких було прислужувати в багатих родинах...З о. Мелетієм Камінським, а опісля з о. Балагураком отець ігумен Йосиф відвідував хворих і потребуєчих парафіян. Помагав бідним, садиноким та сиротам як духовно, так і матеріально. Дбав про забезпечення церкви всім необхідним для прослави Небесного Царя і потреб віруючих. Запам'яталося його лагідне, повне доброти обличчя, його побожність та ревне почитання Пресвятої Євхаристії»¹²⁰.

Зі спогадів Ореста Корчак-Городиського, о. Й. Лучинський «зумів організувати при церкві як молодь, так і старших. При церкві повстали прицерковні Братства жінокі мужчин. Для молоді було створене Апостольство Молитви, Марійська Дружина, а також хор, який складався головно з середньошкільної молоді. На вечірні приходило багато парафіян, відбувались Хресні дороги, Суплікації»¹²¹.

Отець П. Мельничук згадує о. Й. Лучинського, ЧСВВ, як доброго проповідника та з великим тактом священника-монаха¹²². За один рік душпастирської праці на парафії «ОО. Василяни за Божою поміччю довели до того, що церква на Майзлях зачала гуртувати чимраз більше досі збайдужілих парафіян. Доказом того є, що кожного дня під час Служби Божої приступає тут пересічно 40-50 вірних до Св. Причастя. В неділі й свята на кожній Службі Божій церква заповнена не лише вірнимиз Майзлів, але також з поблизьких сіл і з міста»¹²³. Тож Отці Василяни домоглися досить скоро своєю працею не тільки відвернути небезпеку релігійної байдужості деяких українців в районі Станиславів-Колонії (Майзлі), але й залучити багатьох вірних з міста й околиць до духовного практикуєчого життя.

¹¹² Шематизм всього клиру греко-католицької епархії Станиславівської на рік Божий 1938 р. С. 139-140.

¹¹³ Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.

¹¹⁴ Шематизм всього клиру греко-католицької епархії Станиславівської на рік Божий 1938 р. С. 140.

¹¹⁵ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ.* С. 25.

¹¹⁶ Catalogus, 1937. S. 22; Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ.* С. 25.

¹¹⁷ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 129.

¹¹⁸ Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.

¹¹⁹ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ.* С. 25.

¹²⁰ Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.

¹²¹ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ.* С. 25.

¹²² Мельничук П. Владика Григорій Хомишин – патріот-місіонер-мученик. С. 221-222.

¹²³ На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936 р. Ч. 39. С. 4.

Отці Василіяни провадили реколекції для вірних в єпархії. Отець О. Гребенюк, парох с. Ляцке-Шляхецьке (нині с. Липівка Івано-Франківського району) в газеті «Правда» склав подяку о. М. Камінському, ЧСВВ за проведені 23-29 лютого 1936 р. реколекції. Отець «своїми гарними і переконуючими науками стягнув усіх парафіян. Більше як 1600 парафіян приступило до св. Сповіді. За цю ревну апостольську працю складаю від себе і моїх парафіян щире подяку Настоятелям Чину і о. Місіонареві»¹²⁴.

Вікарій о. Мелетій Камінський, ЧСВВ вже 1 вересня 1936 р. покинув монастир і виїхав на місію до Бразилії¹²⁵. Парафіяни церкви Царя Христа зі сльозами на очах прощалися з отцем і в газеті «Правда» склали йому подяку за цінну душпастирську працю, прекрасно відправлювані Богослуження з Отцем Ігуменом, проповіді й науки, та поведження з ними, які скріпили в їхніх серцях дух побожності¹²⁶.

Отці Василіяни провадили парафію на Майзлях, але не мали де жити. Важливим залишалось питання побудови монастиря. Правдоподібно, посвячення кутового каменя під будівництво обителі відбулось 4 жовтня 1936 р. за участю Архимандрита о. Діонізія Ткачука, ЧСВВ, Протоігумена о. Віталія Градюка, ЧСВВ, ігумена о. Йосифа Лучинського, ЧСВВ¹²⁷. Будівництво монастиря було завершено у 1938 році. Першим ігуменом став о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ (1935-1941)¹²⁸.

У 1935-1945 рр. в монастирі перебували: о. Йосиф Лучинський, ЧСВВ (1935- 1941)¹²⁹, о. Мелетій Камінський, ЧСВВ (1935-1936)¹³⁰, о. Григорій Балагурак, ЧСВВ (1936-1938, 1941-1945)¹³¹, о. Ісидор Луб, ЧСВВ (1936-1939, 1942-1945)¹³², о. Йосафат Камінський, ЧСВВ (1939)¹³³, о. Корнилій Войтович, ЧСВВ (1940-1941)¹³⁴, о. Іларіон Колодій, ЧСВВ (1945)¹³⁵, о. Маркіян Глібчук, ЧСВВ (1945)¹³⁶, бр. Єронім Ткачук, ЧСВВ (1937)¹³⁷, бр. Ісаак Качмарик, ЧСВВ (1938-1939)¹³⁸, бр. Іларіон Смілка, ЧСВВ (1940-1941)¹³⁹, бр. Гліб Бойко, ЧСВВ (1945)¹⁴⁰, бр. Яким Маїк, ЧСВВ (1945)¹⁴¹.

¹²⁴ Реколекції в Ляцкім Шляхецькім. Правда. 15 березня 1936 р. Ч. 11. С. 1.

¹²⁵ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 142.

¹²⁶ На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936 р. Ч. 39. С. 4.

¹²⁷ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 151.

¹²⁸ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василіян Найсвятішого Спасителя в Україні Буклет.

¹²⁹ Catalogus, 1937. S. 22; Catalogus, 1938. . S. 22; Catalogus, 1939. S. 21; Catalogus, 1940-1941. Leopoldis, 1943. S. 14; Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ*. С. 24-25.

¹³⁰ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 109.

¹³¹ Catalogus, 1937. S. 23; Catalogus, 1938. S. 23; Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ. С. 306.

¹³² Грім Є. *Він чувся зобов'язаним і в силі /о. Єронім Грім, ЧСВВ. Місіонар*, травень 2012. №5 (233). С. 24-25.

¹³³ Catalogus, 1939. S. 21.

¹³⁴ Catalogus, 1940-1941. Leopoldis, 1943. S. 14.

¹³⁵ Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» греко-католицької церкви по м. Станиславу, 23 березня–03 червня 1945р. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.- 388. Оп. 2. Спр. 42. Арк. 1.

¹³⁶ Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» греко-католицької церкви по м. Станиславу... . Арк. 1.

¹³⁷ Catalogus, 1937. S. 22-23.

¹³⁸ Catalogus, 1938. . S. 23; Catalogus, 1939. S. 21.

¹³⁹ Catalogus 1940-1941. Leopoldis, 1943. S. 14.

¹⁴⁰ Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 1.

¹⁴¹ Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 1.

Після спорудження церкви і монастиря, важливим залишалось питання установаження дзвонів. Навпроти монастиря було вкопано два високі стовпи і між ними на перекладині закріплено три дзвони: малий, більший і великий. В часі війни німці забрали великий дзвін, потім менший, і залишився малий дзвін¹⁴².

Отці Василяни проводили в єпархії Святі Місії, які були успішними засобами відродження релігійного життя серед українського народу¹⁴³. За старанням пароха о. Івана Ісаїва Святу Місію в с. Крехівцях біля Станиславова з 10 по 15 жовтня 1936 року проводив о. Й. Лучинський, ЧСВВ¹⁴⁴. Отець Йосиф, ЧСВВ старався, щоб і парафіяни церкви Царя Христа мали духовні науки. 11 квітня 1937 р. великопостні реколекційні науки парафіянам давав о. Іриней Назарко, ЧСВВ¹⁴⁵.

Під проводом Василян у Станиславові в залі «Сокола» 3 січня 1937 р. відбулась урочиста академія на честь Пресвятого Ісусового Серця з нагоди 50-літнього Ювілею вшанування в українському народі в Галичині¹⁴⁶.

30 травня 1937 р. у Станиславові відбулась коронація чудотворної ікони Матері Божої Ласкавої з Вірменської церкви Непорочного Зачаття Найсвятішої Діви Марії¹⁴⁷. В урочистостях взяли участь о. Г. Балагурак, ЧСВВ і о. М. Каровець, ЧСВВ¹⁴⁸.

Отець Г. Балагурак, ЧСВВ в монастирі перебував з 1936 р. У 1937 р. був помічником адміністратора парафії, управителем парафіяльної канцелярії, писав монастирську хроніку, завідував бібліотекою, був проповідником, сповідником; провадив церковний хор¹⁴⁹. Від 1 січня 1937 р. був сотрудником в с. Угорниках, Станиславівського деканату (тепер село підпорядковане Івано-Франківській міськраді)¹⁵⁰. 1938 р. виконував ті ж уряди, окрім написання хроніки¹⁵¹.

Зі спогадів парафіян «о. Григорій був ревний священник, знаменитий проповідник, добрий організатор, а його прекрасний дзвінкий і милозвучний тенор заповнював чудовим тембром цілу церкву й губився в її високих оригінальних банях»¹⁵². Пані М. Коцар згадувала, що отця всі любили¹⁵³, мав «надзвичайно красивий голос...був дуже приємною людиною, справжній священник, строго одягнений»¹⁵⁴. Отець дуже любив дітей. У часі травневих

¹⁴² інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁴³ Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ С. 365.

¹⁴⁴ Віднова св. Місії. Правда. 25 жовтня 1936 р. Ч. 43. С. 3.

¹⁴⁵ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. Арк. 173 зв.

¹⁴⁶ ОО. Василяни в Станиславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря». 28 січня 1937. Ч. 6 (1006). С. 7.

¹⁴⁷ Małgorzata i Arek Staniszewscy. Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w kościele Świętych Piotra i Pawła w Gdańsku. Gdańsk: Drukarnia Wydawnictwa Bernardinum, sp. z o.o. – 2009. S. 1.

¹⁴⁸ Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ. URL: <https://osbm.in.ua/>

¹⁴⁹ Catalogus, 1937. S. 23.

¹⁵⁰ Книга обліку священників Станіславівської єпархії. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. 504. Оп. 1. Спр.330 «а». Т. I. Арк. 144.

¹⁵¹ Catalogus, 1938. S. 23.

¹⁵² Скленар І. Монастир Царя Христа в Івано-Франківську- один з наймолодших на Прикарпатті / Ігор Скленар. Монастир Христа Царя в Івано-Франківську – РІСУ. URL: <https://risu.ua> > Новини>Релігійне краєзнавство

¹⁵³ Спогади п. Марії Коцар, 1931 р. нар., м. Івано-Франківськ, 14 квітня 2019 р. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁵⁴ Палій Н. Мученики за віру: єпископ Григорій (Володимир) Балагурак / Наталя Палій. URL: <https://risu.org.ua> > index > exclusive > events_people

Богослужінь, як відправляв Молебень до Матері Божої, після Євангелія виходив на казальницю і виголошував начесть Пресвятої Богородиці науку, а в церкві перед тетраподом стояли діти з ліліями. Серед тих дітей були Марія Коцар¹⁵⁵ і Роман Кизимович¹⁵⁶.

1 вересня 1939 р. почалася окупація Польщі німецькими військами. Вже 17 вересня 1939 р. Польща була окупована військами СРСР¹⁵⁷. Під час першої окупації Станиславова радянськими військами о. Й. Лучинський, ЧСВВ «перебував спершу ще з двома отцями, а згодом залишився сам в окупованому військами монастирі.

«Отець Лучинський лишився. Це правдивий жовнір! Боронився все, як міг», писав про отця ректор Духовної семінарії о. А. Бойчук¹⁵⁸. За німецької окупації о. Йосиф, ЧСВВ був переведений до Дрогобицького монастиря, де став згодом настоятелем. Після закриття монастиря отець вимушений був його покинути. Помер 19 березня 1947 р. у с. Тростянці Тернопільської області. Тлінні останки бл. п. о. Й. Лучинського, ЧСВВ перезахоронено на чернечому кладовищі в Погінському монастирі¹⁵⁹.

В часі Другої світової війни, в 1941-1945 рр., ігуменом монастиря у Станиславові став о. Григорій Володимир Балагурак, ЧСВВ¹⁶⁰. Від 17 січня 1941 р. він також виконує уряд завідателя у с. Угорники нині Івано-Франківського району. Від 5 грудня 1944 р. о. Григорій, ЧСВВ душпастирює в місті у церкві Сестер Василіянок¹⁶¹. Відправляє Богослужіння в навколишніх селах¹⁶². В 1941-1943 рр. викладає у міській семирічній школі Закон Божий¹⁶³.

Учнем о. Г. Балагурака в школі був Роман Кизимович. Отець був добрий і дітей за провини не карав. Уроки катехизму були 2 рази на тиждень. Роман відвідував також катехитичні заняття в церкві Царя Христа¹⁶⁴. Літом 1942 року діти в школі готувались до прийняття Урочистого Св. Причастя. В суботу отець Григорій дітей посповідав і в неділю на Службі Божій діти прийняли Урочисте Св. Причастя. Всі діти були одягнені у святковому білому одязі – дівчатка в білих довгих суконочках, хлопчики у білих сорочечках і коротких штаних. Після Служби Божої о. Григорій, вчителі, батьки і діти робили обхід навколо церкви, а опісля в залі монастиря було гощення. Все організував о. Григорій Балагурак, ЧСВВ¹⁶⁵.

З розповіді п. Романа про свого вчителя о. Григорія, ЧСВВ: «Цей священник, то був правдивий душпастир. Він опікувався всім. Третина дітей, які прийняли Святе Причастя, втратили батьків. Матері були. То отець їх

¹⁵⁵ Спогади п. Марії Коцар, 1931 р. нар., м. Івано-Франківськ, 14 квітня 2019 р. Особистий архів М. Голомідової.

¹⁵⁶ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁵⁷ Окупація Польщі (1939–1945) – Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Окупація_Польщі_\(1939-1945\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Окупація_Польщі_(1939-1945))

¹⁵⁸ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ*. С. 25.

¹⁵⁹ Грім Є. *Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ*. С. 25.

¹⁶⁰ Григорій (Балагурак) – Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Григорій_\(Балагурак\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Григорій_(Балагурак))

¹⁶¹ Книга обліку священників Станіславівської єпархії.. Спр. 330 «а». Т. I. Арк. 144.

¹⁶² Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. I. Арк. 51.

¹⁶³ Палій Н. Мученики за віру: єпископ Григорій (Володимир) Балагурак; Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. I. Арк. 51.

¹⁶⁴ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁶⁵ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

одягнув за свій рахунок. Всі діти в білому одязі, тримають образок і свічку, і кожній дитині отець подарував малий молитовник. То була війна, то був голодний 1942-й рік. Дітьми, які не мали батьків, отець Григорій найбільше опікувався і їх часто на свята обдаровував»¹⁶⁶.

Зі спогадів п. Романа: «В церкві ми бували часто, приходили зі школи. В неділюна Службу Божу ходив обов'язково, в травні приходив на Маївку. Як малий був – з батьками, а потім сам приходив. Людей в церкві було багато. В часі війни мене залучили до дитячого хору, де було 30-40 дітей. Спочатку хор провадив священник, а потім жінка, навчали нас співу¹⁶⁷. Дитячий хор співав Молебень до Матері Божої. Служби Божі співав хор дорослий. Як о. Григорій відправляв Богослуження, його можна було заслухатися – мав гарний голос. То все отець підтримував до 1946 року. Такі хлопці як я, ми прислужували при Службі Божій. Нас привчали до всього. В основному спілкування у нас було з о. Балагураком. То все було під час війни – 1942-го року, 1943-го, менше у 1944-му, бо фронт наближався. У 1943 р. у своїх проповідяхотець Балагурак багато повчав, що ненависть це ненормально, бо були вбивства. І він багато що пояснював нам і казав, що немає значення, якої релігії людина. Основне, що це людина. Казав, що війна це дуже погано, що не треба озлоблюватися»¹⁶⁸.

Під час Другої світової війни у вересні 1943 р. за ініціативою батьківських гуртків всіх українських шкіл при Українському Окружному Комітеті у місті Станиславові відбулось посвячення «Домівки учня». Участь у посвяченні взяли єпископ І. Лятишевський, парох міста о. І. Луцик та ігумени монастирів Отців Василіян і Редемптористів¹⁶⁹ о. Г. Балагурак, ЧСВВ, та о. Р. Бахталовський, ЧНІ.

Під час німецької окупації Станиславова ігумен о. Г. Балагурак, ЧСВВ, виконував розпорядження місцевих і військових окупаційних військ. Приміщення монастиря було надано для зберігання зерна і військової польової пошти. Монастир сплачував податки, які від них вимагали. Ініціативи у сприянні окупаційним німецьким військам ігумен не проявляв і забороняв це робити своїм підлеглим¹⁷⁰.

В липні 1944 р. до Станиславова увійшла радянська армія¹⁷¹. Серед документів Державного архіву Івано-Франківської області є списки монастирів Станиславівської Дієцезії на терені Станиславівської області, які уклав 13 лютого 1945 р. єп. Григорій Хомишин на вимогу уповноваженого Ради по справах релігійних культів при РНК СРСР по Станиславівській області¹⁷². Про монастир Отців Василіян у Станиславові вл. Г. Хомишин повідомив, що в монастирі живе сім монахів, які ведуть парохію, обслуговують парохіяльну церкву, займаються душпастирством і уділяють місії по парохіях. Один з монахів є професором в Духовній Академії в Станиславові. Монастир є винятний

¹⁶⁶ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁶⁷ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁶⁸ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁶⁹ Делятинський Р. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01 – «Історія України». С. 157.

¹⁷⁰ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 52.

¹⁷¹ Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» греко-католицької церкви... Арк. 13-13 зв.; Арк 19 зв.

¹⁷² Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць... 66 арк.

з під юрисдикції місцевого єпископа і підлягає Протоігуменатові Чину св. Василя Великого у Львові, а цей послідній підлягає Архимандрії Чину в Римі. При церкві є 7 гектар парохіяльного поля, яке обробляють самі монахи»¹⁷³. З довідки від 25 липня дізнаємося, що будинок монастиря двохповерховий, кам'яний, покритий залізом. В монастирі проживало 5 монахів з настоятелем. Монастир мав 0,5 га городу, одну свиню і птицю¹⁷⁴. Згідно іншої довідки – 0, 1 га землі під городи¹⁷⁵.

9 вересня 1945 р. на вимогу Радянського уряду відомості про монастир Василян подав ігумен о. Г. Балагурак, ЧСВВ. Згідно цих відомостей монастир заснований в листопаді 1935 р.¹⁷⁶ увесь час був діючий, не мав філій чи гуртожитку¹⁷⁷. На той час в ньому перебувало 5 монахів¹⁷⁸. Поведінка мешканців монастиря регулюється Конституцією ЧСВВ¹⁷⁹. Монастирське майно: книги (Євангеліє, Октоїх, Ірмологіон, Тріодь посна), цінна утвар (2 позолочені чаші, 5 фелонів, 23 ікони і 1 статуя), 4 шафи, 15 крісел, 10 лавок. При монастирі є одна церква. З житлових приміщень в монастирі є 21 кімната і великий зал. Від липня 1944 р. в монастирі розмістилося 3-тє відділення міліції, а в залі монастиря – склад заготзерна¹⁸⁰. Монастир займав 6 кімнат і 1 кухню, 14 кімнат займала міліція. При монастирі був город 1000 кв. м.¹⁸¹. За час німецької окупації монастир не брав участі в державних торжествах чи маніфестаціях, а поодинокі монахи не виконували ніяких завдань німецьких окупантів.

З приходом до Станиславова Радянської армії монастир зорганізував збірку для поранених військових, зібравши 300 різних предметів – тарілок, ложок, горняток, ручок, хусточок до носа, рушників тощо, і дали 1000 руб. на танкову колону. В 1945 році монастир підписав державну позику на 3000 руб. і 1000 руб. сплатили готівкою. У церкві парафіянам було оповіщено про обов'язок військового обліку і вони заохочувалися до праці. Щодо питань до уряду, то настоятель монастиря просив Радянський уряд, щоб могли їм і далі спокійно виконувати свої обов'язки. На питання, чи є в монастирі особливо почитаємі святині, до яких приходять паломники, о. Балагурак відповів, що таких святинь в монастирі немає і немає паломників¹⁸². У грудні 1945 р. Отці Василяни були переселені до Гошівського монастиря¹⁸³

¹⁷³ Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць... . Арк. 2.

¹⁷⁴ Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць... . Арк. 18.

¹⁷⁵ Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць... . Арк. 62.

¹⁷⁶ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 11.

¹⁷⁷ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 11 зв.

¹⁷⁸ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 11.

¹⁷⁹ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 11 зв.

¹⁸⁰ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 13.

¹⁸¹ Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 12.

¹⁸² Списки монахів монастиря «ОО. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 12.

¹⁸³ Маслій О. Ліквідація Гошівського монастиря Преображення Господнього Радянсько. Владою у другій половині 1940-х рр./ Ольга Маслій. Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація». Головний редактор М. Кугутяк. Відповідальні редактори Світлана Боян – Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції.

Наприкінці війни радянським режимом була спланована акція насильницької ліквідації УГКЦ¹⁸⁴. Після арешту 11 квітня 1945 р. органами НКДБ єп. Г. Хомишина та єп. І. Лятишевського¹⁸⁵, була сформована підпільна структура управління Станиславівською єпархією через генеральних вікаріїв, які раніше таємно призначив єп. Г. Хомишин. Після арештів у квітні-травні 1945 р. професорів духовної семінарії С. Лукача, І. Слезюка, С. Вапровича, ректора духовної семінарії о. А. Бойчука, які були наділені функціями вікаріїв єпархії¹⁸⁶, Генеральний вікарій Станиславівської єпархії о. Г. Балагурак, ЧСВВ, від 23 травня 1945 року¹⁸⁷ до свого арешту 15 жовтня 1949 р.¹⁸⁸ підпільно виконував функції ординарія Станиславівської єпархії¹⁸⁹.

Після ліквідації УГКЦ 1946 р. повністю припинив свою душпастирську діяльність і монастир Василян у Станиславові. В монастирі ще від липня 1944 р. було приміщене 3-тє відділення міліції і склад заготзерна¹⁹⁰, а згодом тут були початкові класи середньої школи № 15¹⁹¹. В монастирському залі зробили кінотеатр імені Горького¹⁹². Приміщення церкви передали Російській Православній Церкві, у 1957 р. - заготівельній конторі, згодом був склад меблів, а опісля – Державний архів¹⁹³.

Зі свідчень вл. Г. Балагурака, у Гошівському і Погінському монастирях він перебував до 1946 р.¹⁹⁴. У 1946-1948 рр. проживав у Станиславові та у с. Погоні Станиславівської області¹⁹⁵. У 1948 р. вл. Григорій влаштувався на роботу слюсарем-автомеханіком в артілі ім. Горького в Станиславові, де працював до свого арешту¹⁹⁶. 15 жовтня 1949 р. єп. Григорій Балагурак, ЧСВВ був заарештований¹⁹⁷. Причиною арешту стало, зокрема, те, що він: «є нелегальним греко-католицьким єпископом Станіславської єпархії і керує антирадянською діяльністю уніатської опозиції»¹⁹⁸. Напершому ж допиті на запитання, яку Балагурак особисту зайняв позицію в 1945 р. після створення Ініціативної групи священників з возз'єднання Української Греко-Католицької Церкви з Російською Православною Церквою, вл. Г. Балагурак відповів: «Я був і остаюсь переконаним греко-католиком. Тому в 1945 р., коли була створена Ініціативна група по возз'єднанню УГКЦ з РПЦ, я відмовився від возз'єднання, як і всі монахи, які находилися при монастирі в моєму підпорядкуванні»¹⁹⁹.

¹⁸⁴ Делятинський Р. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви... С. 178.

¹⁸⁵ *Мартирологія українських церков т.2 – Diasporiana*. URL: diasporiana.org.ua > Релігія. С. 69.

¹⁸⁶ Делятинський Р. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви... С. 173.

¹⁸⁷ Севко Т. Життя і діяльність Блаженного Івана Слезюка. / о. Тадеуш Севко; упорядн. І. Пелехатий; пер. з польськ. Р.Кудла. – Івано-Франківськ: Фундація «Свята Унія» імені Блаж. Свмч. Григорія Хомишина, 2019. С. 67.

¹⁸⁸ Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ. С. 309.

¹⁸⁹ Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ. С. 309-316.

¹⁹⁰ Списки монахів монастиря «Оо. Василян» греко-католицької церкви по м. Станиславу. Арк. 13.

¹⁹¹ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в УкраїніБуклет.

¹⁹² Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

¹⁹³ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в УкраїніБуклет

¹⁹⁴ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в УкраїніБуклет.

¹⁹⁵ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 21.

¹⁹⁶ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 5; Арк. 21.

¹⁹⁷ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 9.

¹⁹⁸ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 1.

¹⁹⁹ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 1. Арк. 21.

Покарання вл. Г. Балагурак відбував у «Карлазі» (Республіка Казахстан) у виправно-трудоному таборі № 9 в с. Долинському²⁰⁰. Після смерті Сталіна щороку мав можливість приїжджати у відпуску до Станиславова²⁰¹. Був звільнений 24 травня 1956 р.²⁰² Після повернення до Станиславова невдовзі вимушений був виїхати на Урал, у селище Роза Коркінського району Челябінської області, Росія²⁰³. Помер вл. Григорій Балагурак, ЧСВВ 11 жовтня 1965 р.²⁰⁴ в опінії святості²⁰⁵. Як засвідчує підпільний вл. Іриней Білик, ЧСВВ, «...після другого заслання на довічне поселення до м. Коркіно, в жовтні 1965 року, перестало битися серце мужнього і непереможеного ворогами Христової Церкви підпільного владики-василіянина Григорія Балагурака»²⁰⁶. Похований вл. Григорій Балагурак, ЧСВВ на Івано-Франківському міському кладовищі по вул. Степана Бандери. 31 березня 1992 р. єпископ Григорій Балагурак, ЧСВВ був реабілітований прокуратурою Івано-Франківської області за відсутністю складу злочину²⁰⁷. Від 2001 р. триває беатифікаційний процес прилучення єп. Г. Балагурака до лику блаженних УГКЦ.

Після офіційної заборони УГКЦ 1946 р. та її переходу в нелегальне становище, в Івано-Франківську підпільно душпастирювали: о. Софрон Дмитерко, ЧСВВ (єпископ з 1968 р.), о. Яків Тимчук, ЧСВВ (єпископ з 1976 р.), о. Іриней Білик, ЧСВВ (єпископ з 1989 р.), о. Онисим Шуплат, ЧСВВ, о. Ювеналій Когутяк, ЧСВВ, о. Єронім Тимчук, ЧСВВ, о. Йосиф Данилович, ЧСВВ, о. Лаврентій Шкретка, ЧСВВ, о. Никодим Гуралюк, ЧСВВ, о. Іван Репела²⁰⁸.

Члени церковних братств церкви Царя Христа стали учасниками підпілля. В Івано-Франківську в підпіллі діяли теж чотири групи Третього Чину Св. Василя Великого, які вл. Яків Тимчук, ЧСВВ організував у 1977-1985 рр.²⁰⁹.

У 1989-1990-х рр. підпільні єпископи Софрон Дмитерко, ЧСВВ, Павло Василік та священники вимагали у влади повернення греко-католицьких церков в Івано-Франківську. Зі свідчення о. Н. Гуралюка, ЧСВВ, в неділю, 8 липня 1990 р., була відправлена перша Свята Літургія перед зачиненими

²⁰⁰ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 3. Арк. 258.

²⁰¹ Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021.

²⁰² Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 3. Арк. 280.

²⁰³ Інтерв'ю з п. Володимиром Кандюк, від 30.11.1993. С. 4.

²⁰⁴ Довідка № 326 від 13 жовтня 1965 р. відділу ЗАГСУ (орган запису актів громадянського стану) м. Коркіно Челябінської області РФСР (тепер - РФ) про смерть Балагурака Володимира Ілліча 11 жовтня 1965 р. Довідка видана 14 лютого 2001 р. С. 1.

²⁰⁵ Склена І. Монастир Христа Царя в Івано-Франківську.

²⁰⁶ Неділя «Мироносиць» в Папській Базиліці Санта Марія Маджоре. Єпископ Іриней БЛИК, ЧСВВ, Sua Eccellenza Mons. Irynej ... URL: www.canonic.org.ua > component > content > article > 953-nedilja-qmyro...

²⁰⁷ Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча... Т. 3. Арк. 280.

²⁰⁸ Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого – динаміка розвитку / с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація». Головний редактор М. Кугутяк. Відповідальні редактори Світлана Боян-Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції «Гошівська обитель у духовному і культурно-історичному житті України: феномен українського греко-католицького чернецтва». До 400-річчя Чину Святого Василя Великого (5-6 жовтня 2017 р.). Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2017-2018. Вип. 7-8. С. 213.

²⁰⁹ Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого – динаміка розвитку. С. 212.

дверима церкви Царя Христа²¹⁰. 21 вересня 1990 р. церква була освячена на честь Царя Христа єп. С. Дмитерко, ЧСВВ, єп. І. Біликом, ЧСВВ, за участю протоігумена о. В. Мендруна, ЧСВВ та великої кількості священників і мирян²¹¹. Передача монастирських приміщень тривала до 1992 р. Великою радістю став для Василян і парафіян приїзд 15 квітня 1991 р. Блаженнішого Архієпископа й Митрополита Мирослава Любачівського²¹². У 1990-х роках почалося відродження василіянської чернечої обителі, «засвідчуючи новому поколінню віру, надію і любов тих, що тут служили, до Бога, Церкви та України»²¹³.

Першим ігуменом, з 8 липня 1990 р., став о. Никодим Гуралюк, ЧСВВ; з жовтня 1991 р. ігуменом був о. Йосиф Холод, ЧСВВ; із 1997 р. – о. Володимир Палчинський, ЧСВВ; із 2009 р. – о. Йосафат Фітель, ЧСВВ; із 2016 р. – о. Йосафат Хаймик, ЧСВВ; із 2020 р. – ігумен о. Артемій Новіцький, ЧСВВ.

Будівлю монастиря у 1990-2000-хх рр. відремонтували і добудували. В прилеглих до монастиря добудовах знаходяться гаражі та господарські приміщення. На першому поверсі знаходяться конференц зал і розмовниці. На другому поверсі розташовані капличка, музей єп. С. Дмитерко, ЧСВВ, освячений 25 жовтня 2020 р., бібліотека та читальний зал. Третій і четвертий поверхи використовуються для діяльності різноманітних парафіяльних спільнот. На території монастиря побудовано капличку св. Юди Тадея з дзвіницею; поряд з капличкою знаходиться фігура Матері Божої з Дитятком Ісус, яка стоїть посередині фонтану (воду освячують, є крани, щоб її набрати); хрест з Розп'яттям, в основі котрого вбудований офірник із куполом; церковна крамниця «У Василян»; приміщення санітарного вузла; територію облагороджено декоративними деревами, клумбами; подвір'я укладене плиткою і обнесено металевою огорожею з елементами художньої ковки, яку виконав Михайло Зарицький, майстер художнього оброблення металу²¹⁴.

Будівлю храму Царя Христа у 1990-х рр. із внутрішньої сторони було поштукатурено і декоровано настінним живописом, який виконав художник Іван Волос і у 2015 р. поновив син Назар Волос²¹⁵. У 2008 р. у храмі встановлено дерев'яний п'ятирусний різьблений іконостас, «справжній мистецький витвір, один із найкращих і найбагатше декорованих у церквах Прикарпаття»²¹⁶, над проектом якого працював творчий колектив Володимира Федорова у складі О. Водяного, Д. Бокала, В. Неспляка, А. Матвейчука, П. Федоріва, С. Сергєєва²¹⁷. Лики святих іконостасу, як і окремих ікон у храмі, написали під керівництвом

²¹⁰ Свідчення о. Никодима Гуралюка, ЧСВВ, 28 вересня 2021 р. Особистий архів М. Голомидової.

²¹¹ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

²¹² Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

²¹³ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

²¹⁴ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. Івано-Франківськ / Автор-упорядн. о. Орест Смицнюк. Львів: Видавництво Отців Василян «Місіонер», 2017. С. 37, 39-40.

²¹⁵ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. С. 48.

²¹⁶ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. С. 69.

²¹⁷ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. С. 62.

Олега Рішняка, художника-реставратора Я. Скрентович, І. Дідух, Я. Стрипа, О. Садова²¹⁸.

У квітні 2010 р. у лівому бічному престолі храму Царя Христа виставлено для вшанування копію чудотворної ікони Матері Божої Ласкавої Станиславівської, а у вересні 2010 р. було виставлено для почитання в капличці св. Юди Тадея копію чудотворної ікони Матері Божої Вишгородської, яка «є однією з найбільших духовних цінностей не тільки монастиря, а й усієї України»²¹⁹. Обидві ікони написалас. Августина, ЗСНДМ. В монастирі є ще дві реліквії – частинка Хреста Господнього імоці свщмуч. Йосафата Кунцевича

Монастирський храм завжди був осередком духовності і релігійного життя. Змістовні проповіді, катехизаційні науки, реколекції, часте прийняття Святих Тайн, церковні набоженства, молитви на вервиці, нічні чування, храмові урочистості, участь у релігійних товариствах сприяють духовному зростанню парафіян²²⁰.

При монастирі Царя Христа діють: Катехитична школа ім. єп. Г. Балагурака, ЧСВВ (з 2011 р.), Духовна школа ім. Митрополита А. Шептицького (з 2011 р.), Марійська дружина (з 1993 р.), Вівтарна дружина (з 1996 р.), Біблійний гурток (з 2011 р.), Молодіжна спільнота Еммануїл (з 2005 р.), Товариство українських студентів- католиків «Обнова», гуртки іконопису (з 2021 р.), бісероплетіння, малювання, співу. Мистецькі колективи: хор «Надія» (з 1990 р.), молодіжний хор «Осанна» (з 1997 р.), молодіжний хор «Істина» (з 2012 р.), камерний хор «Кантемус» (з 2000 р.), дитячий хор «Божі Ангелята» (з 2002 р.), вокально-інструментальний ансамбль «Аве Марія» (з 2005 р.), вокальний ансамбль «Яворина», вокальне тріо «Жива вода». На парафії Царя Христа за участі парафіяльних, з України та з-за кордону мистецьких колективів різних конфесій, щорічно відбувається міжнародний Різдвяний фестиваль «Коляда наМайзлях», започаткований при монастирі у 2010 році. Товариства молитовно- апостольської місії: Мирянський Чин Св. Василя Великого (з 1990 р.), Апостольство Молитви (з 1991 р.), Апостольство Матері Божої Покровительки Доброї Смерті (з 1999 р.). Василяни опікуються Католицькою школою ім. Св. Василя Великого, обласним ліцеєм-інтернатом для дітей із сільської місцевості, ліцеєм ім. Р. Шухевича, ліцеями міської ради №15, №19. Для потребуючих людей Отці Василяни періодично роблять збірку для «Карітасу», допомагають коштами, продуктами, одягом та ін.

Отже, з часу утворення Станиславівської єпархії УГКЦ, Станиславів поступово став осередком релігійного життя краю, і важлива роль в цьому належала Василянському Чині. Із заснуванням василянської резиденції в місті 1935 р., храм Царя Христа став центром духовності міста. В роках підпілля УГКЦ Отці Василяни на теренах міста і області нелегально душпастирювали і обслуговували вірних греко- католиків. З часу легалізації УГКЦ 1989 р. монастир Царя Христа в Івано- Франківську відродився і став відомим релігійним і духовним центром Івано- Франківська і Прикарпаття. Отці

²¹⁸ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. С. 48-49, 69.

²¹⁹ Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василян на Майзлях. С. 81.

²²⁰ Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні... . Буклет.

Василіяни, як і їхні славні попередники, продовжують своє служіння Богові, Церкві і Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарев. І. Голоматий М. Слідами старого Станиславова. Церква отців Василіян / Іван Бондарев, Михайло Головатий. Репортер. 03.07.2015. URL: <https://report.if.ua> › uncategorized › slidamy-starogo-st...
2. Віднова св. Місії. Правда. 25 жовтня 1936 р. Ч. 43. С. 3.
3. Відомості про діючі молитовні будинки релігійних культів по Станіславській області 1944–1945 рр., 18 арк. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-388. Оп. 2. Спр. 30.
4. Відомості і листування про монастирі, відомості про ченців і черниць греко- і римокатолицької церкви по Станіславській області 1945–1946 рр., 66 арк. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-388. Оп. 2. Спр. 31.
5. Вуянко. М. Монастирі Івано-Франківська (Станиславова). Перша половина ХХ ст. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. 216 с.
6. Вуянко М. По монастирищах Івано-Франківської області. [Монастирища -зниклі монастирі](http://www.zamky.com.ua/monasterysca.htm). URL: www.zamky.com.ua/monasterysca.htm
7. Вуянко М. Топоніміка як джерело вивчення історичної топографії середньовічних монастирів та церков Прикарпаття. Галичина. Науковий і культурно-просвітній красназничий часопис. Івано-Франківськ. № 10. 2004. С. 32-42.
8. Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого – динаміка розвитку / с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація». Головний редактор М. Кугутяк Відповідальні редактори Світлана Боян-Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції «Гошівська обитель у духовному і культурно- історичному житті України: феномен українського греко-католицького чернецтва». До 400-річчя Чину Святого Василя Великого (5-6 жовтня 2017 р.). Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2017-2018. Вип. 7-8. С. 201-220.
9. Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ, як приклад незламності і вірності УГКЦ в часі підпілля / с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Авраамічні релігії в Україні в процесі стабілізації міжконфесійних і міжнаціональних відносин: матеріали наук. конф., м. Галич, 29-30 жовтня 2020 р. Редкол.: В. Костишин та ін. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2020. С. 304-324.
10. Голомідова М. Слуга Божий Григорій Балагурак, ЧСВВ. URL: <https://osbm.in.ua/>
11. Григорій (Балагурак) – Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki ›
12. Грім Є. [Він чувся зобов'язаним і в силі /о. Єронім Грім, ЧСВВ. Місіонар, травень 2012. №5 \(233\). С. 24-26.](#)
13. Грім Є. [Отець Йосиф Іван Лучинський, ЧСВВ /о. Єронім Грім, ЧСВВ. Місіонар, квітень 2012. №4 \(232\). С. 24-25.](#)
14. Делятинський Р. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946 рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01 – «Історія України». 390 с.
15. Довідка № 326 від 13 жовтня 1965 р. відділу ЗАГСУ (орган запису актів громадянського стану) м. Коркіно Челябінської області РФСР (тепер - РФ) про смерть Балагурака Володимира Ілліча 11 жовтня 1965 р. Довідка видана 14 лютого 2001 р. 1с.
16. Євсевій Рипан, ЧСВВ. Записки Чину Св. Василя Великого. Т. І. Жовква, 1924. С. 304-305.
17. Історія – Івано-Франківська Духовна Семінарія. URL: <https://ifds.org.ua> › istoriia
18. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935.
19. Ієромонах Теодосій Тит Галуцинський, ЧСВВ як приклад... URL: <https://osbm.in.ua> › news

- › publish › iуeromonakh-teoІнтерв'ю з п. Володимирою Кандюк, від 30.11.1993, м. Івано-Франківськ.Інтерв'юер: Н. Павликівська. АПЦ, П-1-1-360.4, 27 с.
20. Інтерв'ю з п. Романом Кизимовичем, 1932 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 22.08.2021. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової.
21. Історія монастиря та храму. URL: <http://osbm.if.ua/istoriya-monastyrya-ta-khramu.html>
22. Книга обліку священників Станіславівської єпархії. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. 504. Оп. 1. Спр. 330 «а». Т. I. Арк. 144.
23. Книга обліку священників Станіславівської єпархії. Державний архів Івано-Франківської області (ДАІФО). Фонд 504. Оп. 1. Спр. 330 «г». Т. VI. С. 106.
24. Креховецька. І. Він заснував монастир на Майзлях. Нова Зоря. 1997. 10 грудня. Ч. 48 (268) С. 4.
25. Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча, Бахталовського Романа Даниловича, Сов'яка Ярослава Михайловича, 10.08.1949-06.1950 / Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-2157. Оп. 2. Спр. 7498П (в 3-х томах). Т. 1. 352 арк.
26. Кримінальна справа на священників: Балагурака Володимира Ілліча, Бахталовського Романа Даниловича, Сов'яка Ярослава Михайловича, 10.08.1949-06.1950 / Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.-2157. Оп. 2. Спр. 7498П (в 3-х томах). Т. 3. 281 арк.
27. Листопад - osbm.info. URL: <https://osbm.info> › lystopad-2
28. Ломницький Єремія Іван - Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki › Ломницький_Єремія_..
29. Лукань Р. Монастирі в давній Станіславівській (Івано-Франківській) єпархії /о. Роман Лукань, ЧСВВ. URL: www.bazylianie.pl
30. Маслій О. Ліквідація Гошівського монастиря Преображення Господнього радянською владою у другій половині 1940-х рр. / Ольга Маслій. Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація». Головний редактор М. Кугутяк. Відповідальні редактори Світлана Боян-Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції «Гошівська обитель у духовному і культурно-історичному житті України: феномен українського греко-католицького чернецтва. До 400-річчя Чину Святого Василя Великого (5-6 жовтня 2017 р.). Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2017-2018. – Вип. 7-8. С. 158-167.
31. **Мартирологія українських церков. Українська Католицька Церква. Упоряд. ОсипЗінкевич і о. Тарас Р. Лончина. Українське видавництво «Смолоскип» імені В. Симоненка. Т. 2. Торонто-Балтимор, 1985. – Diasporiana. URL: diasporiana.org.ua › Релігія.**
32. Мельничук П. Владика Григорій Хомишин – патріот-місіонер-мученик / о. Монс.Петро Мельничук. Вид-во Отців Василян «Місіонер». Львів-1997. 414 с.
33. Монастир Царя Христа Провінції Отців-Василян Найсвятішого Спасителя в Україні Української Греко-Католицької Церкви. Буклет.
34. На прощання своєму Душпастиреві. Правда. 27 вересня 1936. Ч. 39. С.
35. Нарис історії Василянського Чину Святого Йосафата (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Рим: Вид-во ОО. Василян, 1992. 640 с.
36. Нова церква в Княгинині-Колонії (Майзлі), Станіславів. Місіонар. Ч. 12. Грудень1935. С. 1.
37. Неділя «Мироносиць» в Папській Базиліці Санта Марія Маджоре. Єпископ ІринеїБЛІК, ЧСВВ, Sua Eccellenza Mons. Irynej ... URL: www.canonic.org.ua › component › content › article › 953-nedilja-qmyro..
38. Окупація Польщі (1939–1945) – Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki › Окупація_Польщі(193...
39. ОО. Василяни перебирають церкву Св. Тройці у Станіславові. «Діло».Ч. 256. Четвер 26 вересня 1935. С. 3.
40. ОО. Василяни в Станіславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря». 28січня 1937. Ч. 6 (1006). С. 7.

41. Отці Василіяни в Станиславові. З релігійно-церковного життя. «Нова Зоря». 1935. Ч. 84. С. 5 Палій Н. Мученики за віру: єпископ Григорій (Володимир) Балагурак / Наталя Палій. URL: <https://risu.org.ua> > index > exclusive > events_people
42. Патрило І. На порозі другого сторіччя оновлення Василіяньського Чину Святого Йосафата / о. Ісидор Патрило, ЧСВВ, Протоархимандрит ЧСВВ. Записки ЧСВВ. Секція II. Том XI (XVII). Вип. 1-4. (Analecta OSBM. Anno Centesimo Reformationis Dobromylenensis Vertente (1882-1982). Рим: Вид-во ОО. Василіян, 1982. С. 33-42.
43. Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ / о. Ісидор Патрило, ЧСВВ. Нарис історії Василіяньського Чину святого Йосафата (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Рим: Вид-во ОО. Василіян, 1992. С. 301-382.
44. Підручний П. Василіяньський Чин від Берестейського з'єднання (1596) до 1743 року / о. Порфирій В. Підручний, ЧСВВ. Нарис історії Василіяньського Чину Святого Йосафата (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Рим: Вид-во ОО. Василіян, 1992. С. 96-182.
45. Правила Василіяньського Чину Святого Йосафата: Історія-Повчання-Статут- Додатки. Жовква: Місіонер, 2018. 468 с.
46. Реколекції в Ляцкім Шляхецькім. Правда. 15 березня 1936. Ч. 11. С. 1.
47. Решетило С. Кितिця на домовину в'язня-мученика. Життя о. Мирона Мар'яна Калинця, ЧСВВ (1899-1944). Кромериж, 15.12.1944 / о. Степан Решетило, ЧСВВ. «Світло». Квітень 1982. С. 145-147.
48. Решетило С. Кितिця на домовину в'язня-мученика. Життя о. Мирона Мар'яна Калинця, ЧСВВ (1899-1944). Кромериж, 15.12.1944 / о. Степан Решетило, ЧСВВ. «Світло». Травень 1982. С. 185-186.
49. Розпорядження, заяви, листи та інші документи про місійну пропаганду Чину та проведення реколекцій у церквах, 1883-1938 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 74. 127 арк.
50. Свідчення о. Никодима Гуралюка, ЧСВВ. м. Івано-Франківськ. Запис 28.09.2021. Особистий архів М. Голомідової.
51. Сєвко Т. Життя і діяльність Блаженного Івана Слезюка. / о. Тадеуш Сєвко; упорядн. І. Пелехатий; пер. з польськ. Р. Кудла. – Івано-Франківськ: Фундація «Свята Унія» імені Блаж. Свмч. Григорія Хомишина, 2019. – 144 с. + 8 ст. кол. Вкл. Склена І. Монастир Царя Христа в Івано-Франківську – один з наймолодших на Прикарпатті / Ігор Склена. Монастир Христа Царя в Івано-Франківську – РІСУ. URL: <https://risu.ua> > Новини > Релігійне краєзнавство.
52. Слуга Божий єпископ Йосафат Коциловський ЧСВВ. URL: <https://www.osbm.org.ua> > publikatsiyi > istoriya
53. Смицнюк О. Храм Царя Христа отців Василіян на Майзлях. Івано-Франківськ / Автор-упорядн. о. Орест Смицнюк. Львів: Видавництво Отців Василіян «Місіонер», 2017. 84 с.
54. Списки монахів монастиря «ОО. Василіян» Греко-Католицької Церкви по м. Станиславу, 23 березня–03 червня 1945 р. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. Р.- 388. Оп. 2. Спр. 42. 23 арк.
55. Спогади п. Марії Коцар, 1931 р. нар., м. Івано-Франківськ, 14 квітня 2019 р. Особистий архів М. Голомідової.
56. Станиславів-місто / Альманах Станиславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславщини. Ред. упорядник: Микола Климишин. Науковотовариство ім. Шевченка. Український архів, том XXIX. Видання Центрального комітету Станиславщини. Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто, 1985. Т. II. С. 26-31.
57. Теодосій Тит Галушинський – Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> > wiki Теодосій Тит
58. Ткачук Діонісій Дмитро – Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> > wiki > Ткачук Діонісій.
59. Україніка. «Нова Зоря» Ч. 86. 10 листопада 1935. С. 7.
60. Феданків В. Книгинин-Колонія (Майзлі) / Володимир Феданків. Альманах Станиславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславщини.

- Редактор-упорядник Богдан Кравців. Наукове товариство ім. Шевченка. Український архів, том XXVIII. Нью-Йорк-Торонто-Мюнхен, 1975. Т. 1. С. 700-710.
61. Хомишин Г. Українська проблема / Єпископ Григорій Хомишин. Упорядн. І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Фундація «Свята Унія» імені Блаж. Свщмч. Григорія Хомишина, 2019. 208 с. Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1931-1937 // ЦДІАЛ України. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 2197. 220 арк.
62. Шематизм всього кліра греко-католицької єпархії Станіславської на рік Божий 1938. Станіславів, 1938. 216 с.
63. Шумило Я. О. Никодим Гуралюк, ЧСВВ / д. Яків Шумило, ЧСВВ. URL: <https://osbm.in.ua/news/interview/pry-vybori-zhyttyevogo-shlyakhu-...>
64. 625-річчя Загвіздя поблизу Івано-Франківська відзначили... URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/625-richchya-zagviz>.
65. 80-річний храм на Майзлях та доля його священників.
66. *Catalogus Ordinis Basiliani S-ti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1937.*
67. *Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1938 LV.* Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1938. 58 s. Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1937. 53 s.
68. *Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris ineunte anno 1939 LVI.* Leopoldis, 1939. Typographia PP. Basilianorum in Zhovkva. 56 s.
69. *Catalogus Ordinis Sancti Basilii Magni Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris 1940-1941.* Leopoldis, 1943. 31 s.
70. Małgorzata i Arek Staniszewscy. Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w kościele Świętych Piotra i Pawła w Gdańsku. – Gdańsk: Drukarnia Wydawnictwa Bernardinum, sp. z o.o. – 2009. – 64 s.

REFERENCES

1. Bondarev. I. Holomatyi M. Slidamy staroho Stanyslavova. Tserkva ottsiv Vasyliian / Ivan Bondarev, Mykhailo Holovatyi. Reporter. 03.07.2015. URL: <https://report.if.ua/uncategorized/slidamy-starogo-st...>
2. Vidnova sv. Misii. Pravda. 25 zhovtnia 1936 r. Ch. 43. S. 3 Vidomosti pro diiuchi molytovni budynky relihiinykh kultiv po Stanislavskii oblasti 1944–1945 rr., 18 ark. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. R.-388. Op. 2. Spr.30.
3. Vidomosti i lystuvannia pro monastyri, vidomosti pro chentsiv i chernyts hreko - i rymokatolytskoi tserkvy po Stanislavskii oblasti 1945–1946 rr., 66 ark. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. R.-388. Op. 2. Spr. 31.
4. Vuianko. M. Monastyri Ivano-Frankivska (Stanyslavova). Persha polovyna XX st. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 1998. 216 s.
5. Vuianko M. Po monastyryshchakh Ivano-Frankivskoi oblasti. Monastyryshcha - znykli monastyri. URL: www.zamky.com.ua/monastyryshcha.htm
6. Vuianko M. Toponimika yak dzherelo vyvchennia istorychnoi topohrafii serednovichnykh monastyriv ta tserkov Prykarpattia. Halychyna. Naukovyi i kulturno-prosvitnii kraieznavchyi chasopys. Ivano-Frankivsk. № 10. 2004. S. 32-42.
7. Holomidova M. Myrianskyi Chyn Sviatoho Vasyliia Velykoho – dynamika rozvytku /s. Khrystyiana Mariia Holomidova, MChSVV. Naukovyi zhurnal z problem Karpatoznastva Prykarpatskoho Natsionalnogo universytetu imeni Vasyliia Stefanyka «Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia». Holovnyi redaktor M. Kuhutiak. Vidpovidalni redaktory Svitlana Boian-Hladka, Liliia Bohachevska. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Hoshivska obyitel u dukhovnomu i kulturno-istorychnomu zhytti Ukrainy: fenomen ukrainskoho hreko-katolytskoho chernetstva». Do 400-richchia Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho (5-6 zhovtnia 2017 r.). Ivano-Frankivsk: PNU im. V. Stefanyka, 2017- 2018. Vyp. 7-8. S. 201-220.
8. Holomidova M. Sluha Bozhyi Hryhorii Balahurak, ChSVV, yak pryklad nezlamnosti i virnosti UHKTs v chasi pidpillia / s. Khrystyiana Mariia Holomidova, MChSVV. Avraamichni religii v

Україні в протсесі stabilizatsii mizhkonfesiinykh i mizhnatsionalnykh vidnosyn: materialy nauk. konf., m. Halych, 29-30 zhovtnia 2020 r. Redkol.: V. Kostyshynta in. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 2020. S. 304-324.

9. Holomidova M. Sluha Bozhyi Hryhorii Balahurak, ChSVV. URL: <https://osbm.in.ua/>

10. Hryhorii (Balahurak) – Vikipediia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Hrim_Ye. Vin chuvsia zobov'iazanyim i v syli / o. Yeronim Hrim, ChSVV. Misionar, traven 2012. №5 (233). S. 24-26.

11. Hrim Ye. Otets Yosyf Ivan Luchynskiy, ChSVV. / o. Yeronim Hrim, ChSVV. Misionar, kviten 2012. №4 (232). S. 24-25.

12. Deliatynskiy R. Stanyslavivska yeparkhiia Hreko-Katolytskoi Tserkvy v suspilnomuzhytti Halychyny (1885–1946 rr.): dysertatsiia na zdobuttia nauk. st. kand. ist. nauk: spets.07.00.01 – «Istoriia Ukrainy». 390 s.

13. Dovidka № 326 vid 13 zhovtnia 1965 r. viddilu ZAHSU (orhan zapysu aktiv hromadianskoho stanu) m. Korkino Cheliabinskoi oblasti RFSR (teper - RF) pro smert Balahuraka Volodymyra Illich 11 zhovtnia 1965 r. Dovidka vydana 14 liutoho 2001 r. 1 s.

14. Yevsevii Rypan, ChSVV. Zapysky Chynu Sv. Vasyliia Velykoho. T. I. Zhovkva, 1924. S. 304-305.

15. Istoriia – Ivano-Frankivska Dukhovna Seminariia. URL: <https://ifds.org.ua> > istoriia

16. Z relihiino-tserkovnoho zhyttia. «Nova Zoria» Ch. 86. 10 lystopada 1935. S. 7.

17. Iieromonakh Teodosii Tyt Halushchynskiy, ChSVV yak pryklad ... URL: <https://osbm.in.ua/news/publish/iyeromonakh-teo...>

18. Interv'iu z p. Volodymyroi Kandiuk, vid 30.11.1993, m. Ivano-Frankivsk. Interv'iuer: N. Pavlykivska. AITs, P-1-1-360.4, 27 s.

19. Interv'iu z p. Romanom Kyzymovychem, 1932 r. nar. m. Ivano-Frankivsk. Zapys 22.08.2021. Interv'iuer: M. Holomidova. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.

20. Istoriia monastyria ta khramu. URL: <http://osbm.if.ua/istoriya-monastyrya-ta-khramu.html>

21. Knyha obliku sviashchennykiv Stanislavivskoi yeparkhii. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. 504. Op. 1. Spr. 330 «a». T. I. Ark. 144.

22. Knyha obliku sviashchennykiv Stanislavivskoi yeparkhii. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti (DAIFO). Fond 504. Op. 1. Spr. 330 «h». T. VI. S. 106.

23. Krekhovetska. I. Vin zasnuvav monastyr na Maizliakh. Nova Zoria. 1997. 10 hrudnia. Ch. 48 (268) S. 4.

Kryminalna sprava na sviashchennykiv: Balahuraka Volodymyra Illich, Bakhtalovskoho Romana Danylovycha, Sov'iaka Yaroslava Mykhailovycha, 10.08.1949-...06.1950 / Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. R.-2157. Op. 2. Spr. 7498 P (v 3-kh tomakh). T. 1. 352 ark.

24. Kryminalna sprava na sviashchennykiv: Balahuraka Volodymyra Illich, Bakhtalovskoho Romana Danylovycha, Sov'iaka Yaroslava Mykhailovycha, 10.08.1949-...06.1950 / Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. R.-2157. Op. 2. Spr. 7498 P (v 3-kh tomakh). T. 3. 281 ark.

25. Lystopad - osbm.info. URL: <https://osbm.info> > lystopad-2

26. Lomnytskyi Yermiia Ivan - Vikipediia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Lomnytskyi_Yermiia...

27. Lukan R. Monastyri v davnii Ctanislavivskii (Ivano-Frankivskii) yeparkhii / o. Roman Lukan, ChSVV. URL: www.bazylianie.pl

28. Maslii O. Likvidatsiia Hoshivskoho monastyria Preobrazhennia Hospodnoho radianskoiu vladoiu u druhii polovyni 1940-kh rr./ Olha Maslii. Naukovyi zhurnal z problem Karpatoznavstva Prykarpatskoho Natsionalnoho universytetu imeni Vasyliia Stefanyka «Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia». Holovnyi redaktor M. Kuhutiak. Vidpovidalni redaktory Svitlana Boian-Hladka,

- Liliia Bohachevska. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Hoshivska obytel u dukhovnomu i kulturno-istorychnomu zhytti Ukrainy: fenomen ukrainskoho hreko-katolytskoho chernetstva. Do 400-richchia Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho (5-6 zhovtnia 2017 r.). Ivano-Frankivsk: PNU im. V. Stefanyka, 2017-2018. – Vyp. 7-8. S. 158-167.
29. Martyrolohiia ukrainskykh tserkov. Ukrainska Katolytska Tserkva. Uporiad. Osyp Zinkevych i o. Taras R. Lonchyna. Ukrainske vydavnytstvo «Smoloskyp» imeni V. Symonenka. T. 2. Toronto-Baltymor, 1985. – Diasporiana. URL: diasporiana.org.ua › Relihiia.
30. Melnychuk P. Vladyka Hryhorii Khomyshyn – patriot-misioner-muchenyk / o. Mons. Petro Melnychuk. Vyd-vo Ottsiv Vasyliian «Misioner». Lviv-1997. 414 s.
31. Monastyr Tsaria Khrysta Provintsii Ottsiv-Vasyliian Naisviatishoho Spasytelia v Ukraini Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy. Buklet.
32. Na proshchannia svoiemu Dushpastyrevi. Pravda. 27 veresnia 1936. Ch. 39. S. 4Narys istorii Vasyliianskoho Chynu Sviatoho Yosafata (Analecta OSBM. Series II,sectio I, Vol. 48). Rym: Vyd-vo OO. Vasyliian, 1992. 640 s.
33. Nova tserkva v Kniahynyni-Kolonii (Maizli), Stanyslaviv. Misionar. Ch. 12. Hruden1935. S. 1.
34. Nedilia «Myronosyts» v Papskii Bazylitsi Santa Mariia Madzhore. Yepyskop Irynei BILYK, ChSVV, Sua Eccellenza Mons. Irynej ... URL: www.canonic.org.ua › component › content › article › 953-nedilja-qmyro...
35. Okupatsiia Polshchi (1939–1945) – Vikipediia. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki › Okupatsiia_Polshchi(193...
36. OO. Vasyliiany perebyraut tserkvu Sv. Troitsi u Stanyslavovi. «Dilo». Ch. 256. Chetver 26 veresnia 1935. S. 3.
37. OO. Vasyliiany v Stanyslavovi. Z relihiino-tserkovnoho zhyttia. «Nova Zoria». 28 sichnia 1937. Ch. 6 (1006). S. 7.
38. Ottsi Vasyliiany v Stanyslavovi. Z relihiino-tserkovnoho zhyttia. «Nova Zoria». 1935. Ch. 84. S. 5.
39. Palii N. Muchenyky za viru: yepyskop Hryhorii (Volodymyr) Balahurak / Natalia Palii. URL: <https://risu.org.ua> › index › exclusive › events_people
40. Patrylo I. Na porozi druhoho storichchia onovlennia Vasyliianskoho Chynu Sviatoho Yosafata / o. Isydor Patrylo, ChSVV, Protoarkhymandryt ChSVV. Zapysky ChSVV.Sektsiia II. Tom XI (XVII). Vyp. 1-4. (Analecta OSBM. Anno Centesimo Reformationis Dobromylensis Vertente (1882-1982). Rym: Vyd-vo OO. Vasyliian, 1982. S. 33-42.
41. Patrylo I. Narys istorii Halytskoi Provintsii ChSVV / o. Isydor Patrylo, ChSVV. Narys istorii Vasyliianskoho Chynu sviatoho Yosafata (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Rym: Vyd-vo OO. Vasyliian, 1992. S. 301-382.
42. Pidruchnyi P. Vasyliianskyi Chyn vid Beresteiskoho z'iednannia (1596) do 1743 roku /o. Porfyrii V. Pidruchnyi, ChSVV. Narys istorii Vasyliianskoho Chynu Sviatoho Yosafata (Analecta OSBM. Series II, sectio I, Vol. 48). Rym: Vyd-vo OO. Vasyliian, 1992. S. 96- 182.
43. Pravyla Vasyliianskoho Chynu Sviatoho Yosafata: Istoriiia-Povchannia-Statut-Dodatky. Zhovkva: Misioner, 2018. 468 sRekolektsii v Liatskim Shliakhetskim. Pravda. 15 bereznia 1936. Ch. 11. S. 1.
44. Reshetylo S. Kytytsia na domovynu v'iaznia-muchenyka. Zhyttia o. Myrona Mar'iana Kalyntsia, ChSVV (1899-1944). Kromeryzh,15.12.1944 / o. Stepan Reshetylo, ChSVV.«Svitlo». Kvitnen 1982. S. 145-147.
45. Reshetylo S. Kytytsia na domovynu v'iaznia-muchenyka. Zhyttia o. Myrona Mar'iana Kalyntsia, ChSVV (1899-1944). Kromeryzh,15.12.1944 / o. Stepan Reshetylo, ChSVV.«Svitlo». Traven 1982. S. 185-186.
46. Rozporiadzhennia, zaiavy, lysty ta inshi dokumenty pro misiinu propahandu Chynu ta provedennia rekolektsii u tserkvakh, 1883-1938 // TsDIAL Ukrainy. F. 684. Op. 1. Spr. 74.127 ark.

47. Svidchennia o. Nykodyma Huraliuka, ChSVV. m. Ivano-Frankivsk. Zapys 28.09.2021. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
48. Sievko T. Zhyttia i diialnist Blazhennoho Ivana Sleziuka. / o. Tadeush Sievko; uporiadn.
49. I. Pelekhatyi; per. z polsk. R. Kudla. – Ivano-Frankivsk: Fundatsiia «Sviata Unii» imeni Blazh. Svmch. Hryhoriia Khomyshyna, 2019. – 144 s. + 8 st. kol. Vkl.
50. Sklenar I. Monastyr Tsaria Khrysta v Ivano-Frankivsku – odyz z naimolodshykh na Prykarpatti / Ihor Sklenar. Monastyr Khrysta Tsaria v Ivano-Frankivsku – RISU. URL: <https://risu.ua> › Novyny › Relihiine kraieznavstvo.
51. Sluha Bozhyi yepyskop Yosafat Kotsylovskiy ChSVV. URL: <https://www.osbm.org.ua> publikatsiyi › istoriya
52. Smytsniuk O. Khram Tsaria Khrysta otsiv Vasyliian na Maizliakh. Ivano-Frankivsk / Avtor-uporiadn. o. Orest Smytsniuk. Lviv: Vydavnytstvo Otsiv Vasyliian «Misioner», 2017. 84 s.
53. Spysky monakhiv monastyria «OO. Vasyliian» Hreko-Katolytskoi Tserkvy po m. Stanyslavu, 23 bereznia–03 chervnia 1945 r. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F. R.- 388. Op. 2. Spr. 42. 23 ark.
54. Spohady p. Marii Kotsar, 1931 r. nar., m. Ivano-Frankivsk, 14 kvitnia 2019 r. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
55. Stanyslaviv-misto / Almanakh Stanyslavivskoi zemli. Zbirnyk materialiv do istorii Stanyslavova i Stanyslavivshchyny. Red. uporiadnyk: Mykola Klymyshyn. Naukove tovarystvo im. Shevchenka. Ukrainyskyi arkhiv, tom XXIX. Vydannia Tsentralnoho komitetu Stanyslavivshchyny. Niu-Iork-Paryzh-Sidnei-Toronto, 1985. T. II. S. 26-31.
56. Teodosii Tyt Halushchynskiy – Vikipediia. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki Teodosii Tyt Halu...
57. Tkachuk Dionysii Dmytro – Vikipediia. URL: <https://uk.wikipedia.org> › wiki › Tkachuk Dionysii Dm...
58. Ukrainika. «Nova Zoria» Ch. 86. 10 lystopada 1935. S. 7.
59. Fedankiv V. Knihynyn-Koloniia (Maizli) / Volodymyr Fedankiv. Almanakh Stanyslavivskoi zemli. Zbirnyk materialiv do istorii Stanyslavova i Stanyslavivshchyny. Redaktor-uporiadnyk Bohdan Kravtsiv. Naukove tovarystvo im. Shevchenka. Ukrainyskyi arkhiv, tom XXVIII. Niu-Iork-Toronto-Miunkhen, 1975. T. 1. S. 700-710.
60. Khomyshyn H. Ukrainska problema / Yepyskop Hryhoriia Khomyshyn. Uporiadn. I. Pelekhatyi. Ivano-Frankivsk: Fundatsiia «Sviata Unii» imeni Blazh. Svshchmch. Hryhoriia Khomyshyna, 2019. 208 s.
61. Khronika monastyria sv. Onufriia u Lvovi, 1931-1937 // TsDIAL Ukrainy. F. 684. Op.1. Spr. 2197. 220 ark.
62. Shematyzm vsogo klira hreko-katolytskoi Yeparkhii Stanislavivskoi na rik Bozhyi 1938 r. Stanyslaviv, 1938. 216 s.
63. Shumylo Ya. O. Nykodym Huraliuk, ChSVV / d. Yakiv Shumylo, ChSVV. URL: <https://osbm.in.ua> › news › interview › pry-vybori-zhyttyevogo-shlyakhu-.
64. 625-richchia Zahvizdia poblyzu Ivano-Frankivska vidznachyly ... URL: <https://galychyna.if.ua> › analytic › 625-richchya-zagviz...80-richnyi khram na Maizliakh ta dolia yoho sviashchennykiv.
65. Catalogus Ordinis Basiliani S-ti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1937.
66. Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1937. 53 s.
67. Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae SS. Salvatoris ineunte anno 1938 LV. Zhovkva: Typographia PP. Basilianorum, 1938. 58 s.
68. Catalogus Ordinis Basiliani Sancti Josaphat Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris ineunte anno 1939 LVI. Leopoli, 1939. Typographia PP. Basilianorum in Zhovkva. 56 s.
69. Catalogus Ordinis Sancti Vasili Magni Provinciae Haliciensis SS. Salvatoris 1940- 1941.

Leopolis, 1943. 31 s.

70. Małgorzata i Arek Staniszewscy. Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w kościele Świętych Piotra i Pawła w Gdańsku. – Gdańsk: Drukarnia Wydawnictwa Bernardinum, sp. z o.o. – 2009. – 64 s.

Стаття надійшла до редакції: 27.11.2021